

De SDG's: waar liggen de uitdagingen voor België? Een overzicht van rapporten

Door Jules De Winter, stafmedewerker VVSG Internationaal

Inhoud

1 Inleiding	1
2 SDG Index & Dashboards 2019 Report – Sustainable Development Solutions Network (SDSN) & Bertelsmann Stiftung (juli 2019)	2
3 Welke prioriteit voor een duurzame ontwikkeling? Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019. Stand van zaken en evaluatie – Federaal Planbureau, Task Force Duurzame Ontwikkeling (juni 2019)	3
4 Measuring Distance to the SDG Targets. An assessment of where OECD countries stand – Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) (mei 2019)	6
5 Mind the gap. De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in een Belgisch perspectief – Perspective 2030 (februari 2019)	7
6 Een evaluatie van de politieke engagementen van de federale overheid tegenover Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties – Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) (september 2017)	7
7 Pathways to Sustainable Development – First Belgian National Voluntary Review on the Implementation of the 2030 Agenda - FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (juli 2017)	7

1 Inleiding

Lokale besturen spelen een cruciale rol in de realisatie van de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) die de Verenigde Naties vooropstellen in hun Agenda 2030. Maar liefst 65% van de SDG's kan niet gerealiseerd worden zonde de actieve betrokkenheid van lokale besturen. Heel wat Vlaamse lokale besturen toonden zich bereid om die rol op te nemen en aan de slag te gaan met de SDG's. Hoe en aan welke SDG's zij prioritair bijdragen, wordt vooral bepaald door de specifieke context, uitdagingen en noden van de gemeente in kwestie.

Anderzijds uiten gemeenten regelmatig de wens om te focussen op die SDG's waar België momenteel tekort schiet en dus bijkomende inspanningen nodig zijn. Verschillende rapporten - elk met zijn eigen verdiensten - gebruiken echter verschillende methoden, indicatoren en data met als logisch gevolg dat zij ook niet altijd tot dezelfde conclusies komen. Door deze rapporten en hun belangrijkste bevindingen op een rijtje te zetten, kunnen we echter wel een aantal tendensen ontwaren. Zo toont het [evaluatierapport van SDSN](#) dat België vooral een versnelling hoger moet schakelen op het vlak van de meer ecologische SDG's, zoals die rond verantwoorde productie en consumptie (SDG 12), klimaatactie, (SDG 13) en leven in het water (SDG 14). Het [rapport van het Federaal Planbureau](#) geeft dan weer rode knipperlichten voor een specifieke indicatoren waar ook lokale besturen een rol in kunnen spelen, zoals armoederisico, schuldenlast van gezinnen, dagelijkse rokers, vroegtijdige schoolverlaters, woningen zonder voldoende verwarming, hernieuwbare energie, vervoer van personen met de wagen, enzovoort.

2 SDG Index & Dashboards 2019 Report – Sustainable Development Solutions Network (SDSN) & Bertelsmann Stiftung (juli 2019)

Dit is het vierde en meest recente SDG-rapport van SDSN (het eerste werd in 2016 gepubliceerd, gevolgd door de edities van 2017 en 2018). De SDG Index van SDSN is globaal een van de meest toonaangevende monitoringrapporten voor de SDG's, omdat de index jaarlijks bijgewerkt wordt en over alle landen rapporteert, maar ook omdat zogeheten 'spillover'-effecten in rekening worden gebracht. Dat zijn doorgaans negatieve effecten die de acties van een land teweegbrengen in de rest van de wereld. Belastingparadijzen ondermijnen bijvoorbeeld de capaciteit van andere landen om via belastingen de nodige inkomsten te innen om de SDG's te financieren. De internationale vraag naar palmolie en andere grondstoffen veroorzaakt ontbossing van tropisch regenwoud. Het toelaten van zwakke arbeidsstandaarden in internationale productieketens is nefast voor fabrieksarbeiders in ontwikkelingslanden, enzovoort. Dergelijke spillover-effecten verhinderen dus dat andere landen vooruitgang boeken inzake de SDG's. Kleine landen die veel internationale handel drijven, zoals Luxemburg, Singapore, Zwitserland en ook België, genereren hogere negatieve spillover effecten. Deze spillover effecten verklaren ook deels waarom België niet goed scoort op de ecologische SDG's 12, 13 en 14 van de 'planet-pijler'.

Volgens het meest recente rapport van SDSN scoort België goed op SDG 1 en slecht op SDG's 12, 13 en 14. In onderstaand 'SDG-dashboard' wordt dit visueel weergegeven. Groen betekent dat de SDG in kwestie gerealiseerd is, geel dat er nog uitdagingen zijn, oranje dat er nog significante uitdagingen zijn en rood dat er nog grote uitdagingen zijn. We boeken onvoldoende vooruitgang om SDG's 13, 14 en 17 te kunnen realiseren in 2030.

3 Welke prioriteit voor een duurzame ontwikkeling? Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019. Stand van zaken en evaluatie – Federaal Planbureau, Task Force Duurzame Ontwikkeling (juni 2019)

Dit is het derde en meest recente rapport van het Federaal Planbureau over de SDG's (het [eerste](#) werd in juni 2016 gepubliceerd, het [tweede](#) in december 2017). Het rapport toont aan dat nieuw beleid nodig zal zijn om de meeste SDG's tegen 2030 te verwezenlijken.

Op basis van 51 indicatoren (3 per SDG) wordt de uitvoering van het federaal beleid voor de SDG's geëvalueerd. Van de 22 indicatoren met een gekwantificeerde doelstelling (een cijferdoel) zouden er, met het huidige beleid, slechts 4 indicatoren zijn die deze doelstellingen in 2030 bereiken. De evolutie van de andere 29 indicatoren gaat vaak in de gewenste richting om de SDG's te bereiken, maar het ontbreken van een specifieke doelstelling voor deze indicatoren laat niet toe te bepalen of het huidige beleid het mogelijk maakt om de doelstellingen al dan niet te bereiken.

In onderstaande tabel (tabel 4) worden voor elke SDG 3 indicatoren weergegeven, telkens met hun evaluatie. De ronde icoontjes geven weer dat de indicator een cijferdoel heeft, de vierkante icoontjes dat de indicator geen cijferdoel heeft. Interpretatie van de icoontjes:

Tabel 2 Evaluatie van een indicator ten opzichte van een cijferdoel

Evaluatie	Pictogram
Gunstige evolutie: de voortzetting van de huidige trends tot 2030 maakt het mogelijk het cijferdoel te bereiken of te benaderen (drempel van 10%, zie bovenstaande tekst).	
Ongunstige evolutie: de voortzetting van de huidige trends tot 2030 maakt het niet mogelijk het cijferdoel te bereiken, noch voldoende te benaderen (drempel van 10%, zie bovenstaande tekst).	
Evaluatie onmogelijk.	

Tabel 3 Evaluatie van de richting van de evolutie van een indicator

Evaluatie	Pictogram
Gunstige evolutie: de projectie evolueert in de richting van de doelstelling of de correlatie is significant en de indicator evolueert in de richting van de doelstelling.	
Ongunstige evolutie: de projectie evolueert in de tegengestelde richting van de doelstelling of de correlatie is significant en de indicator evolueert in de tegengestelde richting van de doelstelling.	
Onbepaalde evolutie: de projectie is stabiel of de correlatie is niet significant of niet berekenbaar.	

Tabel 4 Vooruitgang van België naar de SDG's - Balans 2019 - 51 indicatoren

SDG	Indicator	Component	Doelstelling	Evaluatie
1 – Geen armoede – Beëindig armoede overal en in al haar vormen				
	1. Risico op armoede of sociale uitsluiting*	Sociaal	10,55%	–
	2. Zeer lage werkintensiteit*	Sociaal	↘	+
	3. Overmatige schuldenlast van de gezinnen	Sociaal	↘	–
2 – Geen honger – Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en bevorder duurzame landbouw				
	4. Obesitas bij volwassenen	Sociaal	↘	0
	5. Vleesconsumptie	Milieu	↘	+
	6. Oppervlakte biologische landbouw	Milieu	↗	+
3 – Goede gezondheid en welzijn – Verzeker een goede gezondheid en bevorder welzijn voor iedereen op alle leeftijden				
	7. Levensverwachting in goede gezondheid	Sociaal	↗	0
	8. Voortijdige sterfgevallen door chronische aandoeningen	Sociaal	68,6 per 100.000 <65	–
	9. Dagelijkse rokers	Sociaal	13,1%	–
4 – Kwaliteitsonderwijs – Verzeker inclusief en billijk kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen				
	10. Vroegtijdige schoolverlaters	Sociaal	0% (18-24)	–
	11. Levenslang leren	Sociaal	↗	0
	12. Onvoldoende leesvaardigheid	Sociaal	↘	0
5 – Gendergelijkheid – Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes				
	13. Loonkloof tussen mannen en vrouwen	Sociaal	0%	–
	14. Zonder beroepsactiviteit door familie-verantwoordelijkheden	Sociaal	↘	–
	15. Vrouwelijke parlementsleden	Sociaal	50%	–
6 – Schoon water en sanitair – Verzeker toegang tot en duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen				
	16. Nitraat in rivierwater	Milieu	↘	+
	17. Nitraat in grondwater	Milieu	↘	–
	18. Waterverbruik	Milieu	↘	+
7 – Betaalbare en duurzame energie – Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen				
	19. Woningen zonder voldoende verwarming	Sociaal	0%	–
	20. Hernieuwbare energie*	Milieu	18,3%	–
	21. Energieproductiviteit	Economisch	11,1 €/kgoe	–
8 – Waardig werk en economische groei – Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen				
	22. Werkloosheidsgraad	Sociaal	↘	0
	23. Jongeren die niet werken en noch onderwijs noch opleiding volgen	Sociaal	↘	+
	24. Arbeidsongevallen	Sociaal	0	–
9 – Industrie, innovatie en infrastructuur – Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie				
	25. Vervoer van personen met de wagen*	Economisch	67,4%	–
	26. Vervoer van goederen over de weg*	Economisch	62,9%	–
	27. Onderzoek en ontwikkeling	Economisch	3% bbp	+

SDG	Indicator	Component	Doelstelling	Evaluatie
10 – Ongelijkheid verminderen – <i>Dring ongelijkheid in en tussen landen terug</i>				
	28. Armoederisico	Sociaal	↘	-
	29. Diepte van het armoederisico	Sociaal	↘	0
	30. Inkomensongelijkheid: Gini-index	Sociaal	→/↘	+
11 – Duurzame steden en gemeenschappen – <i>Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam</i>				
	31. Gebrekkige huisvesting	Sociaal	↘	-
	32. Blootstelling aan fijn stof	Milieu	10 µg PM _{2,5} /m ³	+
	33. Geluidsoverlast	Milieu	0	-
12 – Verantwoorde consumptie en productie – <i>Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen</i>				
	34. Binnenlands materiaalverbruik	Economisch	↘	+
	35. Gevaarlijk afval	Milieu	↘	0
	36. Gerecycleerd afval	Economisch	↗	+
13 – Klimaatactie – <i>Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden</i>				
	37. Uitstoot van broeikasgassen niet-ETS*	Milieu	51,2 Mt CO ₂ -eq.	-
	38. Slachtoffers van natuurrampen	Sociaal	1,98 per 100.000	0
	39. Bijdrage aan internationaal klimaatfonds	Governance	↗	0
14 – Leven in het water – <i>Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling</i>				
	40. Olieverontreiniging	Milieu	0	+
	41. Duurzame visvangst	Milieu	100%	-
	42. Zee-oppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	10%	+
15 – Leven op het land – <i>Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van landecosystemen, beheer wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop en maak landdegradatie ongedaan en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe</i>				
	43. Landoppervlakte in het Natura 2000-gebied	Milieu	↗	0
	44. Bossen met FSC-label	Milieu	↗	+
	45. Populatie weidevogels	Milieu	↗	-
16 – Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten – <i>Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en inclusieve instellingen uit</i>				
	46. Veiligheidsgevoel in de openbare ruimte	Sociaal	↗	+
	47. Corruptieperceptie-index	Governance	↗	0
	48. Vertrouwen in instellingen	Governance	↗	0
17 – Partnerschap om doelstellingen te bereiken – <i>Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijde partnerschap voor duurzame ontwikkeling</i>				
	49. Officiële ontwikkelingshulp	Governance	0,7% bni	-
	50. Officiële ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen	Governance	50% ODA	-
	51. Overheidsschuld*	Economisch	↘	0

* Evaluatie op basis van bestaande projecties.

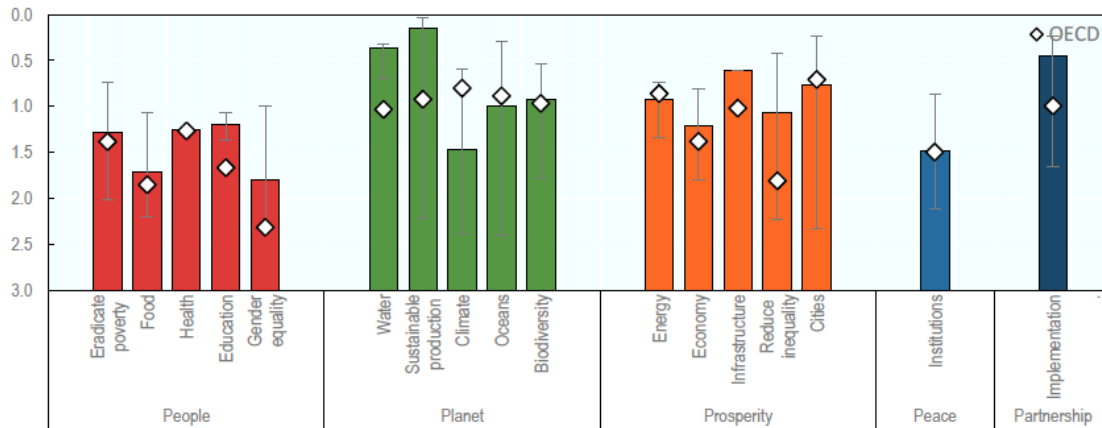
4 Measuring Distance to the SDG Targets. An assessment of where OECD countries stand – Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) (mei 2019)

Dit is het derde en meest recente SDG-rapport van de OESO (het eerste werd in juli 2016 gepubliceerd, het tweede in juni 2017).

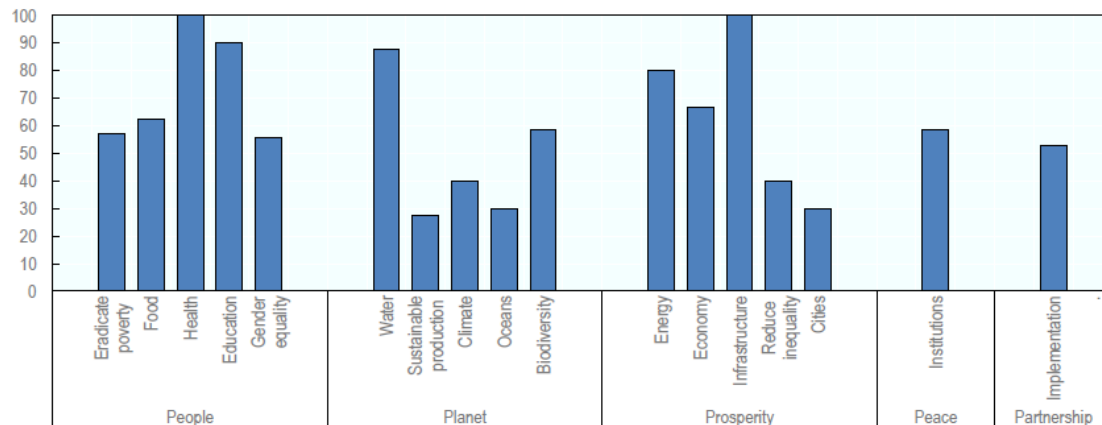
De studie meet de afstand die OESO-landen nog moeten afleggen om de SDG's te bereiken tegen 2030. Voor België baseert het rapport zich op 126 beschikbare indicatoren die 102 van de in totaal 169 SDG-subdoelstellingen afdekken. Momenteel heeft België 16 subdoelstellingen bereikt, maar de afstand tot de meeste overige subdoelstellingen is klein. Toch zijn er nog uitdagingen. Zo is bijvoorbeeld de afstand tot de subdoelstellingen inzake tabaksconsumptie, geweld tegen vrouwen en het aantal gevallen van hepatitis B nog zeer groot.

Onderstaande figuur toont dat de afstand die België nog moet afleggen gemiddeld het kleinst is voor SDG's 6 (water), 9 (infrastructuur), 11 (steden), 12 (duurzame productie) en 17 (implementatie). België moet daarentegen nog een lange afstand afleggen om SDG's 2 (voeding) en 5 (gendergelijkheid) te behalen. België zit boven het OESO-gemiddelde inzake SDG's 4 (onderwijs), 5 (gendergelijkheid), 6 (water), 9 (infrastructuur), 10 (ongelijkheid), 12 (steden) en 17 (implementatie).

Panel A - Belgium's average distance to targets at Goal level

Panel B - Belgium's data coverage, percentage of targets for which there is at least one indicator by Goal

5 Mind the gap. De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in een Belgisch perspectief – Perspective 2030 (februari 2019)

Perspective 2030 is een samenwerkingsverband waarin verschillende organisaties, van milieu- en vrouwenbewegingen, jongerenorganisaties, vakbonden, tot armoede- en noord-zuidorganisaties, de handen in elkaar slaan voor de realisatie van de SDG's. Dit rapport geeft een beknopte, wereldwijde stand van zaken en overloopt een reeks nuttige, in België geproduceerde studies en rapporten om vervolgens vooruit te blikken op het parcours dat België de komende tijd m.b.t. de SDG's moet lopen. Per SDG wordt de context en inzet geschetst, evenals een reeks aanbevelingen en maatregelen die volgens Perspective 2030 nodig zijn voor het welslagen van de Agenda 2030.

6 Een evaluatie van de politieke engagementen van de federale overheid tegenover Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties – Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) (september 2017)

Van de 169 SDG-subdoelen zijn er voor de Belgische nationale context zo'n 112 relevant. De federale overheid deelt voor de meeste doelen de bevoegdheid met de gewesten en/of gemeenschappen. Uit de studie blijkt dat er nog werk aan de winkel is inzake armoede (SDG 1), verantwoorde consumptie en productie (SDG 12), klimaat (SDG 13), zeeën en oceanen (SDG 14) en partnerschappen (SDG17). Op het vlak van gezondheid (SDG 3) en sanitaire voorzieningen (SDG 6) doet de federale overheid het dan weer wel goed.

Naast deze 'gap analyse', formuleert dit rapport ook 8 aanbevelingen. Die gaan vooral over de nood aan:

- (1) Bijkomende inspanningen om de targets die onvoldoende afgedekt zijn te halen
- (2) een coherent en doeltreffend beleid over de beleidsniveaus heen
- (3) de nood aan een beter monitoringsysteem (indicatoren, dataverzameling, inventarisering, rapportering, ...)

7 Pathways to Sustainable Development – First Belgian National Voluntary Review on the Implementation of the 2030 Agenda - FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (juli 2017)

Het Nationaal Vrijwillig Rapport (National Voluntary Review - NVR) geeft een ruim overzicht van verschillende Belgische initiatieven die bijdragen aan de realisatie van de SDG's. België stelde dit rapport op 18 juli 2017 tijdens het High Level Political Forum (HLPF) van de Verenigde Naties in New York voor. Het rapport omvat een beschrijving van de institutionele context waarin het beleid voor duurzame ontwikkeling in ons land vorm krijgt en geeft een uitgebreid overzicht van initiatieven per SDG en van transversale initiatieven.

De National Voluntary Review (NVR) maakte een goede beurt in New York, maar oogstte in eigen land kritiek vanuit de civiele maatschappij. De belangrijkste kritieken zijn dat de NVR zich beperkt tot een opsomming van bestaande beleidsplannen- en initiatieven, dat een globale evaluatie van hoe ons land scoort op het geheel van de SDG's ontbreekt en dat deze evenmin nagaat op welke SDG's ons land op dit moment niet goed scoort.

Volgende tendensen kunnen uit het rapport ontwaard worden:

- Er worden momenteel vooral acties/initiatieven uitgerold die bijdragen aan de realisatie van SDG's 3 (gezondheid), 5 (gender), 8 (eerlijk werk en economische groei) en 16 (vrede, veiligheid, sterke publieke diensten)
- Belangrijke uitdagingen liggen bij SDG's 1 (kans op armoede), 4 (levenslang leren), 6 (waterkwaliteit), 7 (duurzame energie en energieverbruik), 13 (broeikasgassen terugdringen), 14 , 15 (luchtkwaliteit), en 17 (mobilisatie implementatiemiddelen)

De volgende Belgische VNR wordt verwacht in 2020.